

Itä-Suomen yliopisto
Joensuun kampus
Kirjaamo
PL 111
80101 Joensuu

20.12.2019

Valtionavustus kansallisen neurokeskuksen perustamiseen

Hakemus

Itä-Suomen yliopisto on hakenut Sosiaali- ja terveysministeriötä 21.11.2019 päivätyllä (27.11.2019 saapuneella, UEF dnro 1226/02.03.01/2018) hakemuksella 800 000 euroa valtionavustusta vuodelle 2020 Kansallisen neurokeskuksen perustamisvaiheeseen.

Hakemuksen mukaan kansallinen neurokeskus on laatinut organisaatiomallia pysyvää toimintaa varten. Valmisteluvaiheessa on luotu kansallinen yhteistyöverkosto terveystieteellistä tutkimusta tekevien yliopistojen, yliopistosairaanhoidopiirien ja useiden julkisten tutkimuslaitosten välille. Valmistelevalle työryhmälle ovat muodostaneet näiden organisaatioiden tieteelliset asiantuntijat ja apuna on käytetty myös ulkopuolisia asiantuntijoita mm. neljässä eri alatyöryhmässä (organisaatio ja juridiikka, tieto- ja viestintätekniikka, kliininen ja translationaalinen tutkimus sekä innovaatiot ja kaupallistaminen).

Tämän yhteistyön pohjalta on päädytty esittämään uuden oikeushenkilön (osakeyhtiö tai osuuskunta) perustamista Kansallisen neurokeskuksen toimintaa varten. Aiesopimuksen valmistelu on parhaillaan käynnissä Itä-Suomen yliopiston päälakimiehen Petri Rintamäen johdolla 13 osakasehdokkaan kesken (Itä-Suomen yliopisto, Pohjois-Savon shp, Oulun yliopisto, Pohjois-Pohjanmaan shp, Tampereen yliopisto, Pirkanmaan shp, Turun yliopisto, Varsinais-Suomen shp, Jyväskylän yliopisto, Keski-Suomen shp, Helsingin yliopisto, Aalto-yliopisto, Helsingin ja Uudenmaan shp). Tavoitteena on oikeushenkilön perustaminen vuoden 2020 aikana ja pysyvän toiminnan vakiinnuttaminen vuosien 2021- 2022 aikana.

Kansallisen neurokeskuksen valmistelussa on priorisoitu keskeisimmät lähitulevaisuuden tavoitteet, jotka ovat innovaatioiden edistäminen, kliinisen tutkimuksen edistäminen ja datan saatavuuden ja käytettävyyden edistäminen.

Itä-Suomen yliopiston hakemuksella haetaan vuodeksi 2020 Kansallisen neurokeskuksen perustamisvaiheet tehtäviin 9 henkilön palkkakustannuksia, joista 4 työskentelee Kuopiossa, 1 Turussa, 1 Tampereella, 1 Oulussa, 1 Jyväskylässä ja 1 Helsingissä. Uudenmaan ja Pohjois-Savon alueelle on henkilöstön palkkaamiseen lisäksi ulkopuolista rahoitusta vuodelle 2020.

Sosiaali- ja terveysministeriön päätös

Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää Itä-Suomen yliopistolle 800 000 euroa valtionavustusta neurokeskuksen perustamisvaiheen valmisteluun. Enintään 100 000 euroa avustuksesta voidaan käyttää hakemuksen mukaisesti Helsingin yliopiston toimiin, joilla toteutetaan tämän päätöksen mukaista käyttötarkoitusta.

Valtionavustus on tarkoitettu käytettäväksi ajalla 1.1.2020-31.12.2020 tässä päätöksessä mainituin ehdoin.

Valtionavustus maksetaan vuoden 2020 talousarvion momentilta 33.03.25 (Kansalliset osaamiskeskittymät, siirtomääräraha 3 v).

Valtionavustusta saa käyttää ainoastaan tämän päätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Avustuksen saajan tulee huolehtia siitä, että avustuksella katetaan vain sellaisia kustannuksia, joita ei tule korvattavaksi muulla rahoituksella.

Tämä valtionavustus sisältää mahdollisen arvonlisäveron osuuden.

Tähän valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Perustelut

Pääministeri Sanna Marinin hallitus tukee eri ministeriöiden välistä aktiivista yhteistyötä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja innovaatioekosysteemin kehittämiseksi sekä huolehtii vuoden 2014 kasvustrategian mukaisten toimenpiteiden täytäntöönpanosta. Osana terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan Suomeen on syntynyt tai rakentumassa kansallisia osaamiskeskittymiä kuten kansallinen syöpäkeskus, kansallinen neurokeskus, genomikeskus ja lääkekehityskeskus, joiden perustamista ja käynnistymistä sekä julkisten biopankkien toimintojen yhtenäistämistä tuetaan yli hallituskausien yhteensä lähes 30 miljoonalla eurolla. Budjettiriihessä 17.9.2019 sovittiin 3 miljoonan euron lisäpanostuksesta vuosina 2020 ja 2021. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa osaamiskeskittymien valmistelusta ja toimeenpanosta yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden toimijoiden (sairaanhoitopiirit, korkeakoulut, asiantuntijalaitokset) kanssa.

Rinteen hallitusohjelman luvun 3.4 Elinvoimainen Suomi mukaisesti Suomi kehittyy merkittävästi tutkimus- ja innovaatioympäristönä nykyisiä tutkimuksen ja kehittämisen ekosysteemejä vahvistamalla (Hallitusohjelma 4.6.2019, ja toimintasuunnitelma, julk. 7.10.2019, s. 97), julkisen ja yksityisen sektorin innovaatiokumppanuusmallia kehittämällä sekä jatkamalla terveysalan kasvustrategian mukaisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa (s. 99). Kansallisen neurokeskuksen perustaminen liittyy terveysalan kasvustrategian osaamiskeskusten perustamiseen (HE 176/2017 vp, momentti 33.03.25, VaVM 22/2017 vp). Kansalliseen neurokeskukseen panostamalla tuetaan Suomen kehittymistä edelläkävijämaaksi ja kansainväliseksi, halutuksi kumppaniksi neurotutkimusta hyödyntävälle terveydenhuollon huippututkimukselle.

Kansallisen neurokeskuksen ydintehtävänä on edistää Suomessa työskentelevien neurotieteilijöiden verkostoitumista sekä edesauttaa parempien yhteistyömallien syntymistä, edistää alan tutkimusta, neurosairauksien hoitojen laatua ja kustannusvaikuttavuutta sekä hallita lääkekustannusten kasvua.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että Itä-Suomen yliopiston esittämä hankekokonaisuus toteuttaa hyvin avustuksen myöntämiselle asetettuja tavoitteita. Kansallisen neurokeskuksen valmistelua on koordinoitu yhdessä eri toimijoiden ja alueiden kanssa mm. eri sairaanhoitopiirien ja yliopistojen kesken. Hakemuksessa huomioidaan eri neuroalojen kansallisia tarpeita ja tiivistää yhteistyötä kliinisen- ja perustutkimuksen, eri tieteiden ja yliopistojen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän välillä.

Hakemuksen mukaan hankkeen kokonaiskustannukset ovat 1 200 000 euroa, josta 800 000 katetaan valtionavustuksella. Valtionavustus saa kattaa avustuksen kohteena olevasta toiminnasta aiheutuvien kustannusten täyden määrän. Avustuksen myöntäminen täysimääräisenä on välttämätöntä, sillä kansallisen neurokeskuksen toiminnan pystyttäminen vaatii toiminta- ja organisaatiomallin laatimista sekä oikeushenkilön, ensisijaisesti osakeyhtiön perustamista Kansallisen neurokeskuksen toimintaa varten eikä sitä voi tehdä ulkopuolisella rahoituksella. Itä-Suomen yliopisto koordinoi lisäksi Kansallisen neurokeskuksen jatkorahoituksesta sopimista ja tarkoituksenmukaista jaosta eri organisaatioiden kesken. Kansallisen neurokeskuksen toiminnan pystyttämisessä on lisäksi jatkettava strategiatyötä, jonka avulla tunnistetaan lähiaikojen tavoitteet kuten liiketoimintasuunnitelman viimeistely ja kliiniseen tutkimukseen liittyvät toimet. Valtionavustuksen lisäksi Kansallinen neurokeskus fasilitoi myös ulkopuolista rahoitusta mm. EAKR-hankkeita, joiden kautta edistetään kansallisen neurokeskuksen datan saatavuutta ja käytettävyyttä.

Valtionavustuksen ehdot ja maksaminen

Valtionavustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella Lounais-Suomen aluehallintovirastolle tehdyn maksatushakemuksen pohjalta. Valtionavustus maksetaan kahdessa tai yhdessä erässä seuraavasti:

- mahdollinen 1. erä 30.6.2020 mennessä syntyneistä kustannuksista, joita koskeva kirjallinen ja allekirjoitettu maksatushakemus tulee toimittaa Lounais-Suomen aluehallintovirastoon viimeistään 30.9.2020;
- 2. erä: rahoituksen loppuosa, jota koskeva kirjallinen ja allekirjoitettu maksatushakemus tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriöön viimeistään 28.2.2021.

Valtionavustus maksetaan Itä-Suomen yliopistolle, joka edelleen maksaa mahdolliset avustukset muille avustuksen kohteena olevaan toimintaan osallistuville tahoille.

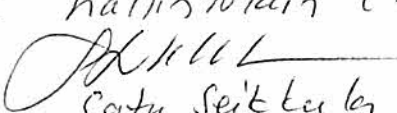
Maksatushakemukseen liitetään kuvaus valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan toteutumisesta. Maksatushakemuksen yhteydessä hankkeen tulee toimittaa allekirjoitettu ote kirjanpidon pääkirjasta sekä talousarvion toteutumisvertailu. Valtionavustusta ei voi käyttää meneillään olevien pilottien jatkorahoittamiseen.

Avustuksen saajalla sekä jokaisella hankkeeseen osallistuvalla, jonka kustannuksia valtionavustuksella korvataan, tulee olla kirjanpidossa oma kustannuspaikka, projektitili tai vastaava, josta valtionavustuksella katettavat kustannukset ovat johdettavissa suoraan maksatusta koskevaan hakemukseen ja sen liitteisiin.

Itä-Suomen yliopiston on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle väliraportti 30.9.2020 mennessä. Väliraportissa tulee kuvata avustuksen kohteena olevan toiminnan eteneminen saavutetut tulokset, toiminnan taloudellinen tilanne sekä avustustoiminnan loppukauden täsmennetty suunnitelma.

Maksatuksessa käytetään seuraavia tiliöintitietoja: LKP-tili ~~82500000~~, TA-tili 33.03.25, TY 5500700000, projekti ~~OH320-S11800-02~~ ja ~~Seuko-1-55080100~~. Maksut Itä-Suomen yliopiston ilmoittamalle tilille. 5500M-H10.2000.04

✱✱

✱✱ Korjattu kirjoitusvirheellä hallintolain (439/2003) 51 §:n nojalla. 14.1.2020 Satu Seikkala

Sopimus valtionavustuksen käytöstä

Hakijana olevan Itä-Suomen yliopiston on tehtävä sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista Helsingin yliopiston sekä muiden mahdollisten avustuksen käyttäjien kanssa. Valtionavustuspäätöksen mukainen avustuksensaaja on aina täysimääräisesti vastuussa valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen oikeasta käytöstä.

Hyväksyttävät kustannukset

Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.

Valtionavustuksen saaja saa käyttää avustusta ainoastaan toteutuneisiin, kohtuullisiin, avustettavan toiminnan kannalta perusteltuihin kirjanpidon mukaisiin kustannuksiin.

Henkilöstökustannuksista avustettavan toiminnan välittömiksi kustannuksiksi katsotaan avustettavaa hanketta varten palkattujen työntekijöiden kustannukset. Välittömiksi kustannuksiksi katsotaan myös muiden työntekijöiden kustannuksia, jos avustuksen saaja osoittaa luotettavasti esimerkiksi työajanseurannan avulla työpanoksen kohdistumisen välittömästi avustettavaan toimintaan.

Matkakustannuksina hyväksytään valtion matkustusäynnön mukaisesti toteutuneet kustannukset.

Kohtuullisina kokous- ja tarjoilukustannuksina hyväksytään sellaiset kustannukset, jotka ovat perusteltuja tavanomaisen vieraanvaraisuuden tai huomaavaisuuden osoittamiseksi. Rahalahjoista tai rahanarvoisista lahjakorteista aiheutuneet kustannukset eivät ole hyväksyttäviä.

Arvonlisävero hyväksytään avustettavaksi kustannukseksi vain, jos se jää avustuksen saajan lopullisesti maksettavaksi.

Kalusteiden välineiden ja laitteiden kustannukset hyväksytään siltä osin kuin ja siltä ajalta, kun niitä on käytetty avustuksen kohteena olevaan toimintaan. Valtionavustuksella toteutettavat kalusteiden, välineiden ja laitteiden hankinnat tulee toteuttaa viimeistään avustuksen käyttöajan puolivälissä. Avustustoimintaan hankitun irtaimiston tulee jäädä palvelemaan avustuksen saajan yleishyödyllistä toimintaa. Jos tällaisia välineitä ja laitteita ei käytetä avustustoiminnan tarpeisiin koko niiden käyttöikää, tukikelpoisiksi katsotaan ainoastaan poistokustannukset, jotka vastaavat avustustoiminnan kestoa laskettuna yleisesti hyväksytyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaan.

Laskennallisia kustannuksia ei hyväksytä valtionavustukseen oikeuttaviksi kustannuksiksi. Vuokratilakustannusten tulee perustua toteutuneisiin kustannuksiin. Hallinnointikustannusten tulee perustua vyörytettyihin kustannuksiin ja ne tulee pystyä osoittamaan vyörytysperusteet sisältävällä laskelmalla.

Valtionavustusta ei saa käyttää rakennusinvestointeihin eikä perusparannuksiin.

Hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole sellaiset suoritusvelvoitteiden täyttämistä aiheuttavat mahdolliset menot ja kustannukset, jotka ovat aiheutuneet avustuksen kohteena olevaan toimintaan osallistuvien tahojen virheellisestä toiminnasta tai laiminlyönnistä.

Jos on epäselvää, onko kustannus valtionavustukseen oikeuttava kustannus, on hyvä ottaa etukäteen yhteyttä sosiaali- ja terveysministeriö yhteyshenkilöön.

Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.

Hankintalain mukainen kilpailuttaminen

Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.

Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.

Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia.

(Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

Avustuksen käyttöä koskeva selvitys

Hankkeen päätyttyä avustuksen saajan tulee tehdä selvitys hankkeen toteutumisesta (*valtionavustuksen loppuselvitys*). Loppuselvitys on toimitettava viimeistään 30.6.2021. Avustuksen saajan tulee selvittää avustuksen käyttö myös muiden hanketta toteuttavien käyttämän avustuksen osalta.

Loppuselvitykseen on liitettävä avustuksen saajan tilinpäätös liitetiedostoineen, toimintakertomus, tilintarkastajan lausunto sekä toteutuneiden menojen vertailu hakemuksessa esitettyyn talousarvioon.

Sosiaali- ja terveysministeriön valvontaoikeus

Valtionavustuksen saajan on annettava sosiaali- ja terveysministeriölle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja valtiontalouden tarkastusvirastolla tai niiden valtuuttamalla tarkastajalla on oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia tämän päätöksen mukaiseen toimintaan sekä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Tarkastusta suorittavalla on oikeus saada haltuunsa korvauksetta tarkastuksen edellyttämät tiedot ja asiakirjat. Valtionavustuksen saaja on velvollinen avustamaan tarkastuksen toteuttamisessa.

Lounais-Suomen aluehallintovirastolla on oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia tarkastuksia ja pyytää tositteita ja lisätietoja.

Maksatuksen keskeytys ja valtionavustuksen takaisinperintä

Sosiaali- ja terveysministeriö voi päättää, että valtionavustuksen maksatus keskeytetään valtionavustuslain 19 §:n perusteella tai että valtionavustuksen maksatus lopetetaan ja jo maksettu valtionavustus peritään takaisin valtionavustuslain 21 §:ssä tai 22 §:ssä määritellyissä tilanteissa.

Takaisin perittävälle määrälle on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan, ellei määrää makseta viimeistään valtionapuviranomaisen asettamana eräpäivänä.

Muutoksen haku

Sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa valtionavustuslain 34 §:n mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimusosoitus on tämän päätöksen liitteenä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Yhteystiedot ja lisätietojen antajat

Lisätietoja päätöksestä antaa erityisasiantuntija Tuula Helander (tuula.helander@stm.fi), p. 029 516 3480. Talousyhdyshenkilö erityisasiantuntija Satu Seikkula (satu.seikkula@stm.fi), p. 0295 163479 sekä Lounais-Suomen aluehallintovirasto, ylitarkastaja Tuula Suvanto (tuula.suvanto@avi.fi), p. 02 950 18 055.

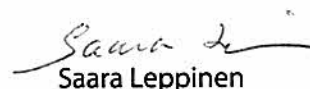
Avustuksen saajan osalta yhteyshenkilöitä ovat kansallisen neurokeskuksen valmisteluvaiheen koordinaattori Merja Jaronen, puh. 050 512 9116, s-posti: merja.jaronen(at)uef.fi, sekä Kansallisen neurokeskuksen valmisteluvaiheen johtaja Mikael von und zu Fraunberg, puh. 050 433 5008, s-posti: mikael.fraunberg(at)uef.fi.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Neuvotteleva virkamies

Saara Leppinen

LIITTEET

Oikaisuvaatimusosoitus
Valtionavustusselvityslomake
Valtionavustusmaksatuslomake

JAKELU

Itä-Suomen yliopisto

TIEDOKSI

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
Valtiosihteeri Salla Ruuth
Erityisavustaja Juho Orjala
Erityisavustaja Hanna Hänninen
Erityisavustaja Jiri Sironen
Valtiosihteeri Eila Mäkipää
Erityisavustaja Laura Lindeberg
Erityisavustaja Timo Lehtinen
Erityisavustaja Sampo Varjonen
Kansliapäällikkö Kirsi Varhila
Osastopäällikkö Tuija Kumpulainen
Strategiajohtaja Liisa-Maria Voipio-Pulkki
Itä-Suomen yliopiston kirjaamo
Lounais-Suomen aluehallintovirasto Tuula Suvanto
Lounasi-Suomen aluehallintovirasto Jaana Jaakkola
Kansallisen Neurokeskuksen valmisteleva työryhmä

